

DOI : 10.33274/2079-4819-2023-79-2-52-62

JEL : P 51, L 83

УДК 005.52:[338.488.2: 061.1ЄС](045)

Горіна Г. О.,
д-р екон. наук,
професор

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Барановська В. А.,
магістрант

e-mail: baranovska_v@donnuet.edu.ua

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ КРАЇН ЄС

UDC 005.52:[338.488.2: 061.1ЄС](045)

Gorina G. O.,
Doctor of Economic Sciences,
Professor

Mykhailo Tuhon-Baranovskyi Donetsk National
University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: gorina@donnuet.edu.ua

Baranovska V. A.,
Student

e-mail: baranovska_v@donnuet.edu.ua

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE HOTEL INDUSTRY IN EU COUNTRIES

Мета. Метою статті є здійснення аналізу основних показників функціонування готельної індустрії країн ЄС та визначення поточних трендів розвитку.

Методи. З метою досягнення поставлених завдань та мети у роботі використовувалися наступні методи дослідження: аналізу і синтезу (для визначення показників розвитку індустрії гостинності країн ЄС придатних для подальшого аналізу), статистичне дослідження, а саме побудова та аналіз рядів динаміки (зادля визначення та оцінки тенденції і закономірностей розвитку індустрії гостинності країн ЄС), компаративний аналіз (для проведення країнового порівняння показників розвитку готельної індустрії країн ЄС), картографічний метод (для наочної демонстрації просторового розташування готелів та подібних закладах розміщення у країнах ЄС), графічний та табличний методи (для наочного зображення статистичного матеріалу).

Результати. Здійснено дослідження розвитку готельної індустрії країн ЄС на підставі аналізу основних показників її функціонування в динаміці за період 2012-2022 рр., а саме: кількості готелів та подібних закладів розміщення; кількості ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення; кількості осіб, що перебували у закладах розміщення; кількості ночівель осіб у закладах розміщення. Проведений аналіз основних показників розвитку готельної індустрії країн ЄС у 2012-2022 рр. дозволив виокремити наступні тренди: 1) стале зростання кількості готелів та аналогічних засобів розміщення з середнім темпом приросту у 2,19% та від'ємним приростом у 3,8% у ковідному 2020 р; 2) значна країнова диспропорція за кількістю готелів та подібних закладів розміщення, а також темпів їх позитивного і від'ємного приросту. Так, найбільші темпи проросту спостерігались у Хорватії, Румунії, Словенії, Португалії, Литві та Мальті, тоді як від'ємний приріст було зафіксовано у Німеччині, Греції, Угорщині, Фінляндії, Люксембурзі; 3) значна відмінність за кількістю та динамікою ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення за країнами ЄС. Так, найбільше нарощення місткості готелів відбулося у Хорватії, Португалії, Словенії та Литві, тоді як найсуттєвішим від'ємним приростом позначились Угорщина та Люксембург; 4) поступове стійке збільшення кількості осіб, що перебували у закладах розміщення у період 2012-2019 рр. та стрімке зменшення

© Горіна Г. О., Барановська В. А.

у 2020 р. на 53,28% під впливом пандемії Covid-19 та карантинних обмежень; 5) поступове стале зростання кількості ночівель осіб у закладах розміщення країн ЄС, їх стрімке скорочення за рахунок впливу Covid-19 у 2020 р. (-50,54%) та відновлення позитивного тренду у 2021 р. внаслідок послаблення карантинних обмежень та запровадження вакцинації (+28,8%).

Ключові слова: готельна індустрія, ринок готельних послуг, країни ЄС, заклади розміщення, туризм, тенденції розвитку.

Постановка проблеми. Глобалізація, розвиток інноваційних технологій в індустрії гостинності і все більше підсилення ролі забезпечення якості на всіх етапах операційної діяльності призвели до різких змін у готельному секторі в Європейському Союзі. У відповідь на ці зміни сектор постійно адаптувався, впроваджував інновації і покращував стандарти забезпечення якості. Динамічне зростання галузі додало їй більшої ваги в економіці країн ЄС. Проте, карантинні обмеження, спричинені Covid-19, призвели до кризових явищ в галузі, переважна більшість готелів та аналогічних засобів розміщення були змушені призупинити господарську діяльність і зазнали суттєвих втрат. З іншою стороною пандемія виступила каталізатором нових трендів в індустрії, підсилила роль та значущість інноваційних технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних дослідників науково-практичні питання розвитку готельної індустрії країн ЄС не знайшли достатнього поширення. Разом з тим, слід відмітити роботу Шикіної О., Гончаренко Я., Козловського Р. [1], в межах якої науковці досліджують готельну індустрію Європи, визначають основних лідерів регіонів Європи за рівнем завантаження готелів, показником ціни за номер (ADR) та показником виручки номерного фонду за один номер (RevPAR). В іншій праці Шикіна О. [2] на підставі проведеного аналізу виокремлює європейські країни-лідери готельної індустрії за кількістю місць у готелях та за кількістю мережевих готелів. Шишкін І., Польова О., Фартушок Н. [3] визначають вплив COVID-19 на готельну індустрію в Європі та аналізують зміни після скасування пандемічних обмежень.

В світлі євроінтеграційного курсу України низка публікацій вітчизняних науковців присвячена аналізу розвитку ринку готельних послуг України та країн ЄС, інтеграції готельно-ресторанної галузі України до

Європейського простору. Так, Корсак Р., Годя І. [4] обґрунтовують шляхи реформування вітчизняної готельно-ресторанної та туристичної індустрії після отримання Україною статусу кандидата у члени Європейського Союзу. Романуха О.М., Горіна Г.О., Васильєва В.К. [5] досліджують тенденції розвитку ринку готельних послуг України та країн Європейського Союзу, визначають їх спільні та відмінні риси. Романуха О.М., Слащева А.В., Халілова-Чуваєва Ю.О. [6] визначають напрями співробітництва України з країнами Європейського Союзу в питанні інтеграції готельно-ресторанної галузі України до Європейського простору, визначають вплив політичних процесів на активність даної співпраці. Горіна Г.О., Чернега О.Б., Богатирьова Г.А., Борблік К.Е., Ніколайчук О.А. та ін. [7] досліджують стратегічні імперативи стійкого розвитку туризму та індустрії гостинності в країнах ЄС, здійснюють розробку напрямів впровадження позитивного європейського досвіду для України.

Відаючи належне внеску науковців у розбудову окресленого наукового питання, слід відзначити наявність фрагментарності досліджень, відсутність праць, які дозволяють виявити на підставі статистичного та емпіричного досліджень поточні тренди розвитку готельної індустрії країн ЄС, які виникли під час та після Covid-19.

Мета статті. Метою статті є здійснення аналізу основних показників функціонування готельної індустрії країн ЄС та визначення поточних трендів розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз готельної індустрії країн ЄС пропонується здійснити на підставі основних показників її функціонування в динаміці за період 2012-2022 рр., а саме: кількості готелів та подібних закладів розміщення; кількості ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення; кількості осіб, що

перебували у закладах розміщення; кількості ночівель осіб у закладах розміщення.

Аналіз динаміки кількості здійснених подорожей в країнах ЄС свідчить, що низхідний тренд було зафіксовано у 2014-2015 рр. – від’ємний приріст склав -1,37% (-14,2 млн. од.) та -1,09% (-11,1 млн. од.) відповідно.

Починаючи з 2015 р. кількість подорожей стабільно збільшувалась з 1 012,9 млн. од. до 1138,7 млн. од у 2019 р. Різьке зменшення туристичної активності 2020 р. перервало висхідний тренд – від’ємний приріст становив -37,41% (-426 подорожей) (рис. 1).

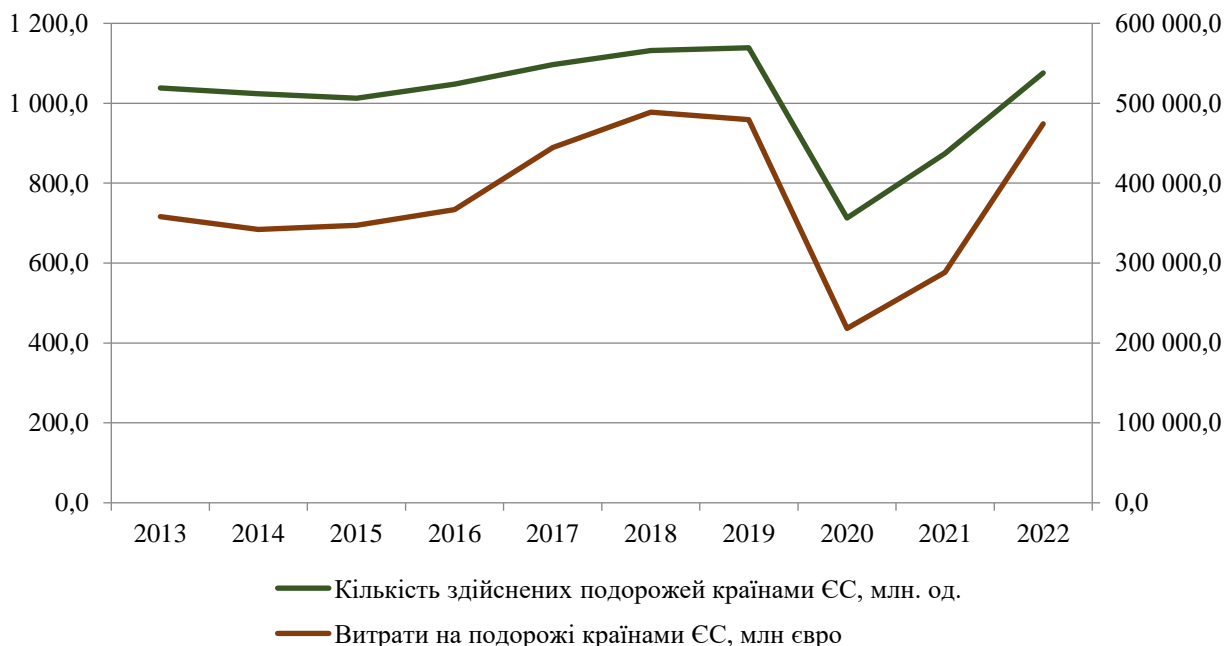

Рис. 1. Динаміка кількості здійснених подорожей та витрат на них у країнах ЄС (складено авторами за даними [8])

Аналіз динаміки витрат на подорожі, яка за своєю суттю повинна повторювати тренд, притаманний здійсненим подорожам за країнами ЄС, мала певні відмінності. Так, зниженням ознаменувався тільки 2014 р., яке склало -4,43% (-15862,69 млн. євро). Зростаючий тренд почався вже у 2015 р. Витрати на подорожі збільшились з 347 094,7 млн. євро у 2015 р. до 479 474,1 млн. євро у 2019 р. Спад 2020 р. становив -54,49% (-261260,69 млн. євро). Проте, поживавлення туристичної активності у 2021 р. дозволило вийти із рецесії з темпом приросту 32,23% (70339,96 млн. євро), збільшивши його у 2022 р. до рекордних 64,4%.

Аналіз динаміки кількості готелів та аналогічних засобів розміщення у країнах ЄС протягом 2012-2022 р. свідчить про наявність сталої тенденції до зростання. Так, середній темп приросту кількості готелів склав 2,19%. Найбільші темпи приросту спостерігались у 2016-2018 рр. і склали 4,67% (23397 одиниць), 8,94% (46922 одиниці) та 4,87% (27833 одиниці) відповідно. У 2022 р. також зафіксовано стрімке збільшення, що пояснюється відкладеним попитом на туристичні та готельні послуги після Covid-19 та карантинних обмежень по всьому світу (рис. 2).

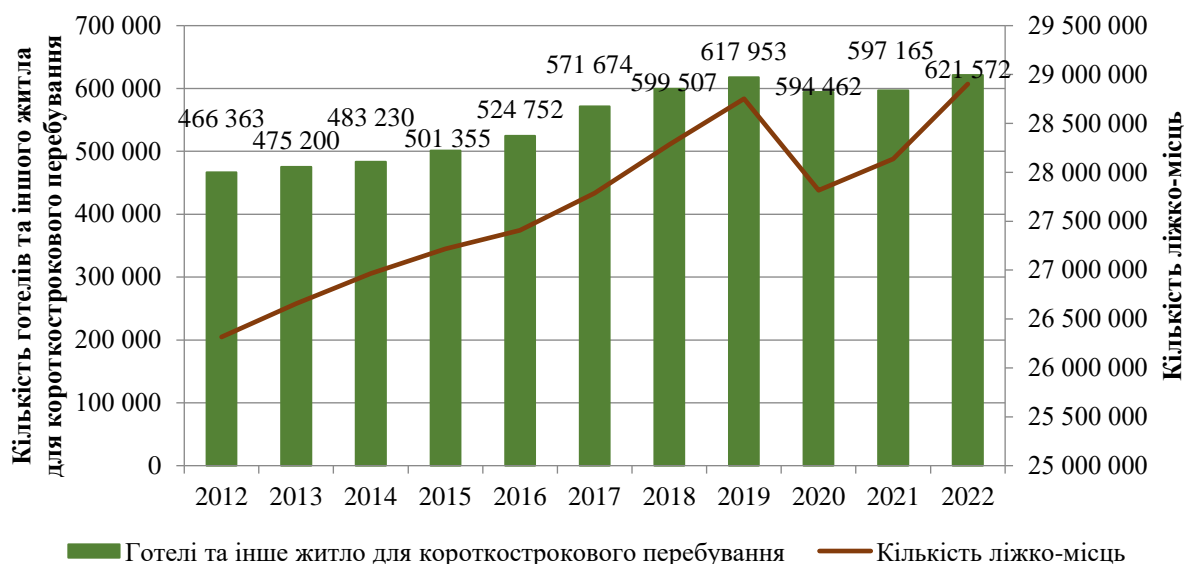

Рис. 2. Динаміка кількості готелів та ліжко-місць у країнах ЄС
(складено автором за даними [8])

Від’ємний темп приросту за досліджувані 11 років відбувся у ковідному 2020 р. та склав – 3,8%. За цей рік кількість готелів скоротилась на 23491 од. Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на готельний бізнес у країнах Європейського Союзу. Загальними тенденціями, які були спостережені на готельному ринку ЄС у зв’язку з пандемією, є наступні: 1) зменшення попиту. Завдяки закриттю кордонів, обмеженню подорожей та введенню карантинних обмежень попит на готельні послуги значно впав; 2) скасування подій та конференцій. Багато готелів, особливо тих, що спеціалізуються на обслуговуванні бізнес-подій та конференцій, стикнулися з скасуванням або перенесенням запланованих заходів; 3) зміна бізнес-моделей. Деякі готелі змушені були шукати нові шляхи виживання, зокрема, шляхом розширення послуг на віддаленому робочому місці, пропозиції пакетів для довших перебувань або переорієнтації на місцевий туризм; 4) впровадження та підсилення дотримання санітарних та гігієнічних стандартів. Зростає значення додержання високих стандартів санітарії та гігієни. Готелі впроваджують додаткові заходи для забезпечення безпеки гостей, включаючи регулярне прибирання, використання антисептиків та інші профілактичні заходи; 5) застосування гнучких умов бронювань. Збільшилась важливість гнучких умов бронювань для гостей, оскільки подорожі стали менш передбачуваними через

можливість зміни ситуації з пандемією; 6) наявність фінансових труднощів. Багато готелів стали стикатися з фінансовими труднощами через втрату доходів. Деякі із них були вимушені припинити свою діяльність або зменшити штат працівників; 7) активізація діджиталізації і онлайн-продажів. Зростає важливість цифрових технологій та онлайн-каналів для продажу готельних послуг та бронювань.

Дослідження показника, який дозволяє визначити місткість готельного ринку, а саме кількість ліжко-місць, дозволяє дійти висновку про наявність аналогічного з готельним стабільно зростаючого тренду. Проте середній темп приросту кількості ліжко-місць був меншим за готельний і дорівнював 0,95%. Значні темпи приросту спостерігались у 2017-2019 рр. і склали 1,38% (378511 одиниць), 1,79% (498449 одиниці) та 1,66% (468494 одиниці) відповідно. 2022 р. ознаменувався найбільшим темпом приросту за досліджуваний період – 2,72%, що склало 765876 одиниць. Негативний приріст фіксувався у 2019 р. та становив 3,26% (-937426 ліжко-місць).

Більш ґрунтовний аналіз готельного ринку країн ЄС можливо зробити за рахунок країнового аналізу. Так, аналізуючи темпи проросту кількості готелів та подібних закладів розміщення у країнах ЄС, можна дійти висновку про динамізм розвитку готельного ринку. Найбільші темпи проросту за 2012-

2022 рр. спостерігались у Хорватії – 91,14% (52685 одиниць), Румунії – 116,17% (5940 одиниць), Бельгії – 110,09% (5381 одиниць), Словенії – 282,77% (7352 одиниці), Португалії – 226,39% (5318 одиниць), Литві – 179,78% (2943 одиниці) та Мальті – 96,84% (153 одиниці). Від’ємний приріст кількості готелів та подібних закладів розміщення також було зафіксовано у низці країн ЄС, а саме: Німеччині – 6,98% (-3659 готелів), Греції – 9,90% (-3319 готелів), Угорщині – 1,18% (-48 готелів), Фінляндії – 3,50% (-50 готелів),

Люксембургу – 19,79% (-95 готелів). Для Німеччини, Греції, Фінляндії та Люксембургу – це наслідки пандемії, яка розпочалась у 2020 р., тоді як в Угорщині кількість готелів та подібних закладів розміщення почала зменшуватися ще у доковідному 2019 р. Пандемія Covid-19 у 2020 р. негативно не позначилась на обсягах готельної пропозиції у таких країнах як Італії, Іспанія, Австрія, Румунія, Бельгія, Кіпр та Мальта, причому деяким країнам навіть вдалось збільшити кількість готелів та подібних закладів розміщення (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка кількості готелів та подібних закладах розміщення у країнах ЄС, одиниць
(складено авторами за даними [8])

Країна	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту до 2012 р.
Італія	157 228	158 412	167 718	178 449	204 903	216 141	218 327	226 855	220 457	224 644	42,88
Хорватія	57 808	67 724	73 439	83 233	98 341	108 212	113 761	99 270	103 315	110 493	91,14
Іспанія	45 740	47 689	48 328	48 701	50 518	51 418	52 894	53 174	55 565	56 174	22,81
Німеччина	52 401	50 925	50 572	50 152	50 032	50 020	50 498	49 987	49 197	48 742	-6,98
Греція	33 540	34 563	35 112	35 597	35 867	37 919	37 827	23 128	24 513	30 221	-9,90
Австрія	20 366	20 329	20 315	20 619	20 885	21 494	21 951	22 399	22 695	23 984	17,76
Румунія	5 113	6 191	6 949	7 028	7 762	7 720	8 202	8 362	8 840	11 053	116,17
Чехія	10 057	9 013	9 163	9 168	9 007	9 426	9 383		10 898	10 652	5,92
Бельгія	4 888	5 139	7 990	8 210	8 570	9 211	9 651	9 853	9 516	10 269	110,09
Словенія	2 600	2 900	3 004	3 260	3 699		9 567		8 940	9 952	282,77
Польща	9 483	9 885	10 024	10 509	10 681	11 076	11 251	н/д	9 942	9 766	2,98
Нідерланди	6 851	9 214	9 101	8 950	8 956	9 145	8 844	8 642	9 256	9 548	39,37
Португалія	2 349	3 429	3 485	4 171	5 100	5 964	7 196	6 850	7 046	7 667	226,39
Литва	1 637	2 062	2 319	2 686	2 971	3 616	3 756	3 352	4 268	4 580	179,78
Швеція	4 142	4 269	4 184	4 187	4 222	4 249	4 358	н/д	4 362	4 302	3,86
Болгарія	2 758	3 163	3 202	3 331	3 346	3 458	3 664	3 317	3 335	4 031	46,16
Угорщина	4 071	4 176	4 356	4 436	4 457	4 587	4 444	н/д	3 793	4 023	-1,18
Словаччина	2 907	2 687	2 908	2 755	2 772	3 087	3 420	3 331	3 460	3 496	20,26
Фінляндія	1 427	1 408	1 392	1 368	1 383	1 372	1 374	1 372	1 347	1 377	-3,50
Естонія	1 238	1 419	1 417	1 454	1 500	1 535	1 424	1 327	1 324	1 337	8,00
Данія	1 109	1 118	1 113	1 136	1 167	1 167	1 197	н/д	1 230	1 239	11,72
Латвія	632	644	677	759	1 131	1 145	1 220	н/д	1 084	1 114	76,27
Кіпр	802	802	788	785	796	802	816	816	811	806	0,50
Люксембург	480	434	431	432	425	422	422	406	398	385	-19,79
Мальта	158	166	178	184	203	211	244	260	268	311	96,84
Ірландія	8 098	6 574	3 145	3 145	3 145	2 579	2 579	н/д	2 471	н/д	

Досліджуючи готельний ринок країн ЄС за абсолютною кількістю готелів та подібних закладів розміщення у 2022 р. визначаємо відмінні від попереднього аналізу країни-лідери. Так, країнами з найбільшою кількістю готелів є Італія (224 644 од.), Хорватія (110 493 од.), Іспанія (56 174 од.), Німеччина (48 742 од.), Греція (30 221 од.) та Австрія (23 984 од.). Найменша кількість готелів станом на 2022 р. була розташована на Кіпрі (806 од.), Люксембурзі (385 од.) та Мальті

(268 од.), що переважно обумовлено невеликою територією країн.

Задля візуалізації просторового розподілу країн ЄС за кількістю готелів та подібних закладів розміщення було здійснено групування країн за 8 кластерами, причому, свідомо було закладено різний діапазон даних для шкали карти, оскільки переважна більшість країн потрапляє в інтервал <50000 (рис. 3).

Рис. 3. Просторовий розподіл країн ЄС за кількістю готелів та подібних закладів розміщення у 2022 р. (складено авторами за даними [8])

Аналіз динаміки ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення за країнами ЄС свідчить, що найбільший темпи проросту за 2012-2022 рр. відбувся в Хорватії – 41,09% (328 250 од.), Португалії – 42,31% (205 828 од.), Словенії – 79,65% (84 031 од.) та Литві – 63,62% (42 787 од.). Від’ємний приріст ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення також було зафіксовано у низці країн ЄС, а саме: Угорщині – 3,67% (-

14 060 од.) та Люксембурзі – 14,33% (-9 766 од.). Аналогічно загальному зменшенню готелів та подібних закладів розміщення у 2020 р., кількість ліжко-місць зменшилась майже у всіх країнах ЄС, виключенням стали Іспанія, Румунія, Кіпр та Мальта. Цим країнам вдалося наростити місткість готелів, так кількість ліжко-місць в них збільшилась на 21717 од, 1323 од., 712 од. та 1312 од. відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка кількості ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення у країнах ЄС, одиниць (складено автором за даними [8])

Країна	2012	2015	2016	2018	2019	2020	2021	2022	Темп приросту до 2012 р.
Італія	4 762 601	4 879 333	4 942 512	5 113 197	5 175 803	5 151 356	5 120 175	5 200 234	9,19
Франція	5 013 188	5 133 314	5 133 645	5 111 960	5 098 729	5 096 857	5 058 665	5 058 665	0,91
Іспанія	3 414 798	3 526 937	3 515 810	3 599 886	3 638 875	3 660 592	3 750 449	3 770 965	10,43
Німеччина	3 326 576	3 340 072	3 336 207	3 473 630	3 594 701	3 398 548	3 467 225	3 611 333	8,56
Нідерланди	1 213 412	1 371 951	1 369 903	1 397 897	1 412 906	1 404 472	1 406 166	1 408 156	16,05
Греція	1 204 845	1 265 992	1 272 640	1 320 890	1 348 890	942 864	1 019 052	1 278 776	6,14
Хорватія	798 928	938 613	987 272	1 115 659	1 157 870	1 048 350	1 085 713	1 127 178	41,09
Австрія	979 329	993 465	1 001 442	1 045 637	1 038 208	1 037 245	1 038 263	1 064 863	8,73
Швеція	792 864	799 025	801 695	819 055	823 331		836 120	834 872	5,30
Чехія	748 337	715 014	716 563	741 235	743 737		783 849	783 200	4,66
Польща	675 433	710 274	749 191	798 723	825 522		784 159	779 938	15,47
Португалія	486 512	551 687	567 772	648 530	671 644	653 980	650 934	692 340	42,31

Данія	440 410	415 825	418 447	426 075	436 011		444 804	450 842	2,37
Бельгія	371 731	368 492	368 468	389 826	395 585	389 996	395 197	423 439	13,91
Румунія	285 488	325 841	326 098	348 592	351 161	352 484	358 134	409 688	43,50
Угорщина	382 819	440 449	446 400	419 199	414 233		344 327	368 759	-3,67
Болгарія	301 140	322 465	328 264	335 597	341 506	281 666	304 209	354 755	17,80
Фінляндія	246 676	252 032	252 902	260 071	257 041	256 454	257 250	256 882	4,14
Словаччина	193 369	189 634	183 903	190 773	206 104	198 377	199 329	198 505	2,66
Словенія	105 500	109 596	113 157		186 590		180 887	189 531	79,65
Литва	67 250	73 762	77 024	89 813	108 488	107 750	129 924	110 037	63,62
Кіпр	86 645	85 414	84 239	87 240	90 188	90 900	90 854	88 455	2,09
Естонія	52 979	58 072	59 471	61 193	60 957	59 640	59 486	61 971	16,97
Люксембург	68 159	64 011	63 862	62 988	62 609	61 406	61 293	58 393	-14,33
Мальта	40 463	42 883	43 379	45 239	48 096	49 408	48 212	50 980	25,99
Латвія	36 901	41 811	47 083	53 948	55 800		46 928	48 857	32,40
Ірландія	219 874	199 756	199 756	207 974	207 974		215 499		-100,00

Оскільки динаміка кількості осіб, що перебували у закладах розміщення, вказує на зміни в кількості людей, які користувалися відповідними послугами протягом певного періоду часу, на сезонні та річні зміни в туристичному руху, вплив подій або факторів, таких як пандемія або події, які привертають туристів, а також може служити індикатором загальної активності в туристичному секторі, доцільним вбачається проаналізувати даний показник в рамках поточного дослідження.

Ці дані є важливим інструментом для аналізу тенденцій у сфері туризму, планування розвитку туристичних інфраструктур та маркетингових стратегій. Вони допомагають розуміти, які сезони або події впливають на попит на розміщення та дозволяють пристосовувати пропозицію готелів та інших гостьових закладів до змін в попиті.

Середній темп приросту кількості осіб, що перебували у закладах розміщення країн ЄС за період 2012-2019 рр. склав 4,8% (рис. 4).

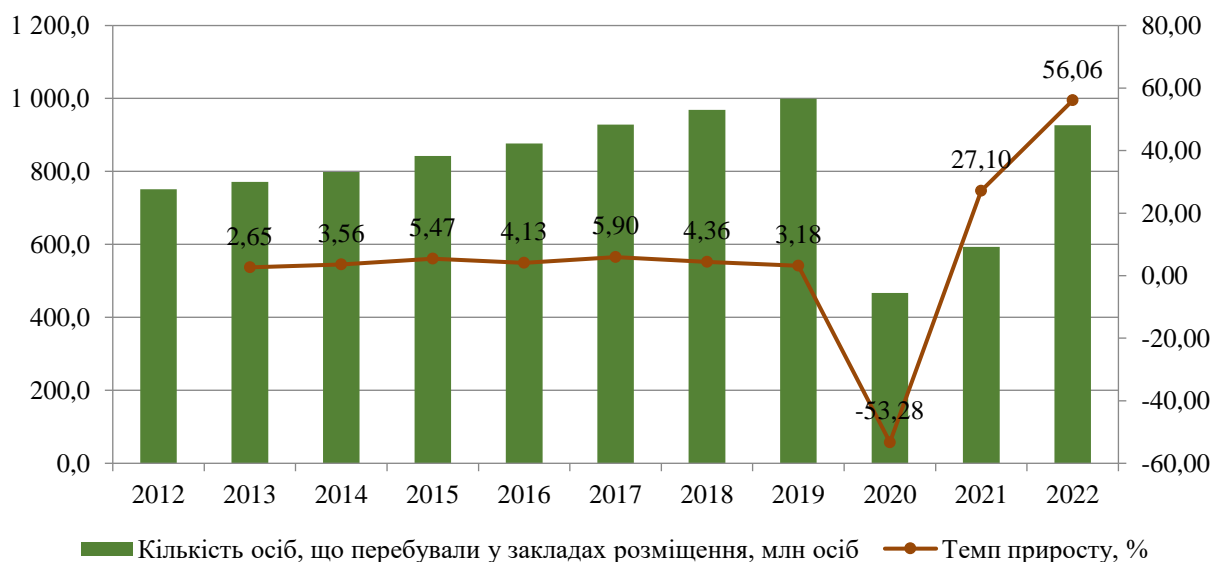

Рис. 4. Динаміка кількості осіб, що перебували у закладах розміщення країн ЄС, млн. осіб (складено авторами за даними [8])

Разом з тим, під впливом пандемії Covid-19 та карантинних обмежень, запроваджених по всіх країнах спільноти, у 2020 р. зафіксоване стрімке зменшення кількості

осіб, що перебували у закладах розміщення країн ЄС, а саме на 53,28% (532,7 млн. осіб).

У 2021 р. після послаблення карантинних обмежень та запровадження вакцинації відбулося стрімке зростання аналізованого

показника на 27,1% (+126,6 млн. осіб), яке продовжилось і в 2022 р. та склало 56,06% (+332,8 млн. осіб). В цілому за досліджуваний період – 2012-2022 рр., кількості осіб, що перебували у закладах розміщення країн ЄС, збільшилась на 23,3%, що склало 175,4 млн. осіб.

Наступний показник, важливий для оцінки активності туристичної індустрії та використовується для аналізу попиту на розміщення – кількість ночівель осіб у закладах розміщення. Аналіз динаміки зазначеного показника та його інтерпретація дозволяє зробити висновки щодо наступних аспектів функціонування індустрії: зміни в попиті на розміщення в різні пори року або в різні роки; вплив різноманітних подій та заходів, таких як конференції, фестивалі, спортивні змагання тощо на завантаженість готелів;

зміни в туристичних трендах: зростання або зменшення популярності певних регіонів чи типів розміщення; ефективність маркетингових стратегій; вплив економічних факторів: загальний економічний стан може впливати на здатність та бажання людей подорожувати. Аналіз кількості ночівель допомагає розуміти тенденції у туристичному секторі та приймати рішення щодо розвитку туристичної інфраструктури та маркетингових стратегій.

Аналіз динаміки кількості ночівель осіб у закладах розміщення країн ЄС свідчить про збереження загального тренду розвитку туристичної та готельної індустрії у цей період. Так, кількість ночівель за період 2012-2019 рр. стало збільшувалась з 2282,2 млн. од. до 2874,8 млн. од. (середньорічний приріст складав 3,35%) (рис. 5).

Рис. 5 Динаміка кількості ночівель осіб у закладах розміщення країн ЄС, млн. одиниць (складено автором за даними [8])

За рахунок впливу карантинних обмежень у 2020 р. кількість ночівель скоротилась на 50,54% (1452,9 млн. ночівель). Послаблення карантинних обмежень та запровадження вакцинації у 2021 р. сприяло потужному зростанню аналізованого показника на 28,8% (+409,6 млн. ночівель), яке продовжилось і в 2022 р. та склало 50,18% (+919 млн. ночівель). В цілому за досліджуваний період – 2012-2022 рр. кількості ночівель осіб у закладах розміщення країн ЄС збільшилась на 20,5%, що склало 468,3 млн. ночівель.

Ефективність використання ліжко-міст або номерного фонду закладів розміщування дозволяє визначити коефіцієнт використання місткості готелів і подібних місць розміщення, який розраховується як відношення кількості ліжко-днів (людино-днів) перебування у засобах розміщування до кількості місць у колективному засобі розміщування, помноженої на кількість днів його роботи.

Найбільше значення коефіцієнту завантаженості ліжко-місць у готелях і подібних місцях розміщення країн ЄС за аналізований період було зафіксовано у 2017-2019 рр. та

дорівнювало 49,09%, 49,78% та 49,84% відповідно. В аналогічний період спостерігались і максимальні величини коефіцієнту завантаженості номерів: 2017 р. – 58,94%, 2018 р. – 59,86%, 2019 р. – 60,09%. Скороченням коефіцієнтів позначився 2020 р. до рівня 28,1% за завантаженістю ліжко-місць та 33,7% за завантаженістю номерів, проте вже у 2021 р. коефіцієнти почали зростати і у 2022 р. повернулись до рівня 2015-2016 р. [8].

Висновки. Проведений аналіз основних показників розвитку готельної індустрії країн ЄС у 2012-2022 рр. дозволяє виокремити наступні тренди: 1) стале зростання кількості готелів та аналогічних засобів розміщення з середнім темпом приросту у 2,19% та від'ємним приростом у 3,8% у ковідному 2020 р; 2) значна країнова диспропорція за кількістю готелів та подібних закладів розміщення, а також темпів їх позитивного і від'ємного приросту. Так, найбільші темпи проросту спостерігались у Хорватії, Румунії, Словенії, Португалії, Литві та Мальті, тоді як від'ємний приріст було зафіксовано у Німеччині, Греції, Угорщині, Фінляндії, Люксембурзі; 3) значна відмінність за кількістю та динамікою ліжко-місць у готелях та подібних закладах розміщення за країнами ЄС. Так, найбільше нарощення місткості готелів відбулося у Хорватії, Португалії, Словенії та Литві, тоді як найсуттєвішим від'ємним приростом позначились Угорщина та Люксембург; 4) поступове стійке збільшення кількості осіб, що перебували у закладах розміщення у період 2012-2019 рр. та стрімке зменшення у 2020 р. на 53,28% під впливом пандемії Covid-19 та карантинних обмежень; 5) поступове стале зростання кількості ночівель осіб у закладах розміщення країн ЄС, їх стрімке скорочення за рахунок впливу Covid-19 у 2020 р. (-50,54%) та відновлення позитивного тренду у 2021 р. внаслідок послаблення

карантинних обмежень та запровадження вакцинації (+28,8%).

Підсумовуючи, слід визначити загальні тенденції у розвитку готельного бізнесу в країнах ЄС, які з високою вірогідністю будуть актуальними й надалі: 1) сталий розвиток: споживачі стають більше освіченими щодо екологічних питань і багато готелів впроваджують принципи сталого розвитку. Це включає заходи з енергозбереження, використання екологічних матеріалів та програми управління відходами; 2) технологічні інновації. В готельному бізнесі продовжується активне впровадження технологій для полегшення процесів бронювання, обслуговування гостей та управління готелями, наприклад використання мобільних додатків, систем розпізнавання обличчя тощо; 3) розширення сегмента бізнес-класу та брендівих готелів. Збільшується попит на готелі вищого класу, а також на брендovanі готелі від відомих ланцюгів. Гости стають більше схильними сплачувати за вищий рівень сервісу та комфорту; 4) гнучкість бронювань. Зростає попит на гнучкі умови бронювання. Багато готелів надають можливість безкоштовного скасування або зміни бронювань, що робить їх привабливими для подорожуючих; 5) розвиток ресторанного бізнесу. Багато готелів акцентують діяльність на розвитку ресторанного бізнесу, пропонуючи високоякісні кулінарні враження для гостей та привертаючи не лише мандрівників, але й місцевих жителів; 6) диджиталізація гостьового досвіду. Використання інтерактивних елементів, які полегшують гостьовий досвід, такі як електронні ключі, інтерактивні панелі у номерах та інші цифрові інновації; 7) збільшення конкуренції через альтернативні форми проживання, таких як сервіси обміну житлом, апартаменти та гостьові будинки.

Список літератури

1. Шикіна О., Гончаренко Я., Козловський Р. Тенденції розвитку Європейського ринку готельних послуг. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. № 5 (268). С. 216-233.

2. Шикіна О. Міжнародна готельна індустрія макрорегіону Європи. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 34. С. 27-34.

3. Шишкін І., Польова О., Фартушок Н. Зміни готельно-туристичної індустрії Європи після пандемії COVID-19. *Економіка та суспільство*. 2023. №52. URL: economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2603/2521.

4. Корсак Р., Годя І. Шляхи реформування готельно-ресторанної та туристичної

індустрії України після отримання статусу кандидата у члени ЄС. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 55. Т. 1. С. 31-36.

5. Романуха О. М., Горіна Г. О., Васильєва В. К. Компаративний аналіз стану розвитку ринку готельних послуг України та країн ЄС. *Торгівля і ринок України*. Кривий Ріг, 2022. №2 (52). С. 127-134.

6. Романуха О. М., Слащева А. В., Халілова-Чуваєва Ю. О. Інтеграції готельно-

ресторанної галузі України до Європейського простору. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2021. № 1. С. 127-131.

7. Стратегічні імперативи стійкого розвитку туризму в країнах ЄС: впровадження досвіду для України: монографія / під заг. ред. Г.О. Горіна. Кривий Ріг : Вид. Р.А. Козлов, 2020. 114 с.

8. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

References

1. Shykina, O., Honcharenko, Ya., Kozlovskiy, R. (2019). *Tendentsii rozvytku Yevropeiskoho rynku hotelnykh posluh* [Trends in the European market of hotel services]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu* [Scientific Bulletin of the Odesa National Economic University], no. 5 (268), pp. 216-233.

2. Shykina, O. (2019). *Mizhnarodna hotelna industriia makrorehionu Yevropy* [International hotel industry of macro-region of Europe]. *Infrastruktura rynku* [Market Infrastructure], issue 34, pp. 27-34.

3. Shyshkin, I., Polova, O., Fartushok, N. (2023). *Zminy hotelno-turystychnoi industrii Yevropy pislia pandemii COVID-19* [Changes in the European hotel and tourism industry after the COVID-19 pandemic]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and Society], no. 52. Available at: economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2603/2521.

4. Korsak, R., Hodia, I. (2022). *Shliakhy reformuvannia hotelno-restoranoi ta turystychnoi industrii Ukrainy pislia otrymannia statusu kandydata u chleny YeS* [Ways of reforming the hotel, restaurant and tourist industry of Ukraine after receiving candidate status for EU membership]. *Aktualni pytannia*

humanitarnykh nauk [Humanities science current issues], issue 55, vol. 1, pp. 31-36.

5. Romanukha, O. M., Gorina, G. O., Vasyliieva, V. K. (2022). *Komparatyvnyi analiz stanu rozvytku rynku hotelnykh posluh Ukrainy ta krain YeS* [Comparative analysis of the state of market development of hotel services in Ukraine and EU countries]. *Torhivlia i rynek Ukrainy* [Trade and market of Ukraine], no. 2 (52), pp. 127-134.

6. Romanukha, O., Slashcheva, A., Khalilova-Chuvaieva, Yu. (2021). *Intehratsii hotelno-restoranoi haluzi Ukrainy do Yevropeiskoho prostoru*. [Integration of the hotel and restaurant industry of Ukraine into the European space]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky* [Bulletin of Khmelnytskyi national university. Economic sciences], no. 1, pp. 127-131.

7. Gorina, G. O. Ed. (2020). *Stratehichni imperatyvy stiikoho rozvytku turyzmu v krainakh YeS: vprovadzhenia dosvidu dlia Ukrainy: monohrafiia* [Strategic imperatives of sustainable development of tourism in EU countries: implementation of experience for Ukraine: monograph]. Kryvyi Rih, R. A. Kozlov Publ., 114 p.

8. Eurostat. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/>

Objective. *The objective of the article is to analyze the main indicators of the functioning of the hotel industry in the EU countries and determine the current development trends.*

Methods. *In order to achieve the set goals and objectives, the following research methods are used: analysis and synthesis (to determine indicators of the development of the hospitality industry of EU countries suitable for further analysis), statistical research, namely the construction and analysis of dynamic series (to determine and evaluate trends and regularities development of the hospitality industry of the EU countries), comparative analysis (for a country comparison of the EU countries hotel industry development indicators), cartographic method (for a visual demonstration*

of the spatial location of hotels and similar accommodation facilities in the EU countries), graphic and tabular methods (for a visual representation of statistical material).

Results. A study of the hotel industry development in EU countries is carried out based on the analysis of the main indicators of its functioning over the period 2012-2022, namely: the number of hotels and similar accommodation establishments; number of beds in hotels and similar accommodation establishments; the number of persons staying in accommodation establishments; number of overnight stays in accommodation establishments. The analysis of the main indicators of the EU countries hotel industry development in 2012-2022 allows us to identify the following trends: 1) constant growth in the number of hotels and similar accommodation facilities with an average growth rate of 2.19% and a negative growth of 3.8% in each of 2020; 2) significant national disparity in the number of hotels and similar accommodation facilities, as well as the rates of their positive and negative growth. Thus, the highest rates of growth were observed in Croatia, Romania, Slovenia, Portugal, Lithuania and Malta, while negative growth was recorded in Germany, Greece, Hungary, Finland, Luxembourg; 3) a significant difference in the number and dynamics of beds in hotels and similar accommodation facilities by EU countries. Thus, the largest increase in hotel capacity occurred in Croatia, Portugal, Slovenia and Lithuania, while the most significant negative increase was recorded in Hungary and Luxembourg; 4) a gradual steady increase in the number of arrivals at tourist accommodation establishments in the period 2012-2019 and a sharp decrease in 2020 by 53.28% under the influence of the Covid-19 pandemic and quarantine restrictions; 5) a gradual steady increase in the number of overnight stays in accommodation facilities of EU countries, their rapid reduction due to the impact of Covid-19 in 2020 (-50.54%) and the restoration of a positive trend in 2021 due to the relaxation of quarantine restrictions and the introduction of vaccination (+28.8%).

Key words: hotel industry, hotel services market, EU countries, accommodation facilities, tourism, development trends.

Надійшла до редакції: 01.12.2023